

Čís. 690.

Podmínky přezkoumání posudku soudních lékařů odborníky psychiatry o duševním stavu obžalovaného — prů pyromantika.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1922, Kr I 1261/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského jako porotního soudu v Chebu ze dne 18. října 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem zhárství dle §§ 166, 167 b), c), f) tr. zák. — mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Z důvodu § 344 čís. 5 tr. ř. brojí stížnost především proti zamítnutí návrhu obhajoby na psychiatrické ohledání obžalovaného v ústavě pro duševně choré, odmítajíc zároveň soudní lékaře jako znalce. Ve spojení s tím vytýká stížnost ovšem též, že soud svým usnesením na zamítnutí návrhu, aby veřejnost byla vyloučena pro vývody obhájkovy, návrh jeho odůvodňující, a dalšího návrhu, aby průvodní řízení, jež bylo již prohlášeno za skončené, za tímže účelem znovu bylo zahájeno, odejmul obhajobě možnost, návrh blíže odůvodniti. Soud nalézací odůvodňuje dle protokolu o hlavním přelíčení své usnesení poukazem na osvědčenou odbornou kvalifikaci obou v trestní věci slyšených znalců a na okolnost, že i v nálezu a posudku jich není žádných odporů. Zákon v § 134 tr. ř. předpisuje, aby soud, jsou-li vůbec dány předpoklady pro zkoumání duševního stavu obviněného, dal předsevzítí jeho prohlídku dvěma lékaři. V § 119 tr. ř. poukazuje pak zákon výslovně soud, aby tam, kde pro určitý obor zřízení jsou u soudu stálí znalci, jen za zcela zvláštních předpokladů, tam uvedených, přibral znalce jiné. Použití zvláštních odborníků pro jednotlivé případy zákon nikde nepředpisuje. Nemůže býti ovšem pochyby, že by okolnost ta nebránila soudu, by v jednotlivém případě, odchýliv se od předpisu § 119 tr. ř., nepřibral na místě stále ustanovených soudních lékařů zvláštní odborníky, uzná-li to za účelem bezpečného dosažení konečného cíle každého trestního řízení, aby spravedlnosti nestala se újma, za potřebné. V případech § 134 tr. ř. nebylo by ovšem ani překážky, by obviněný za účelem důkladného pozorování odborníky nebyl odevzdán do zvláštního, tomu sloužícího ústavu. Než opatření takové nutno však obmeziti jen na případy výjimečné, kde dle přesvědčení soudu buďto znalosti stále ustanovených soudních lékařů neposkytovaly by záruky pro spolehlivý posudek, anebo kde případ sám jest rázu neobvyčejného a poskytuje podnět k zvláštním vědeckým pochybnostem. Obzvláště tam, kde jde o rozsudek již vyneseny, nepostačí pro jeho zrušení z důvodu zmatečnosti již pouhá okolnost, že by snad postup posléze zmíněný zdál se obhajobě poskytovat ještě větší záruky, než zákon svými pozitivními předpisy uznal za nezbytné. Především melze shledati zmatek v okolnosti, že soud porotní neposkytl obhajobě vyžádané příležitosti ku podrobnějšímu odůvodnění jejích návrhů. Vždyť důvody ty dle stavu přelíčení nemohly býti pochybné. Spočívaly zřejmě v obhájcem výslovně vytknuté nedůvěře v odbornou kvalifikaci obou soudních lékařů, opřené o výsledek

psychiatrického ohledání v jiné trestní věci. Nelze nahlédnouti, pokud by bylo mohlo míti bližší odůvodňování vliv na usnesení soudu o návrzích, a to tím méně, an obhájce měl při následujícím soudním výslechu obou znalců a ve své závěrečné řeči dosti příležitosti, aby kladením otázek soudním znalcům a zevrubnou kritikou jejich posudku dal vůči porotcům na jevo své pochybnosti. Po stránce věcné sluší poukázat na to, že soud potřebnou kvalifikaci soudních lékařů i v oboru psychiatrie právem odůvodnil poukazem na jich známou a účelnou praxi v případech, u téhož soudu projednaných. Předsedou konstatovaný stav věci ve zmíněném konkrétním případě z roku 1908, kde nejvyšší soud vídeňský, vzhledem ku zvláštním okolnostem dotyčného případu, poukazuje na to, že za dnešního stavu psychiatrie přibrání lékařů neodborníků nemůže za všech okolností uznáno býti postačitelným, odsuzující rozsudek první stolice zrušil a kde nařízené opětné zkoumání duševního stavu obviněného odborníky vedlo k odchýlnému posudku o jeho přičetnosti, nemůže naprosto prejudikovati otázce kvalifikace soudních lékařů, z nichž ostatně jen jeden byl v obou případech činným, poněvadž psychiatrie není vědou exaktní a odchýlný posudek odborníků nedokazuje, že by názor dříve slyšených lékařů musil býti pro nedostatečnou jich kvalifikaci pochybným. Pokud však jde o vlastní návrh obhajoby, čelí tento k přezkoumání posudku soudních lékařů. Za jakých předpokladů jest takovéto přezkoumání vůbec přípustno, určuje trestní řád v § 126. Jsou to vady posudku, tamtéž vytknuté. I tu klade však zákon podmínku, že vady ty nelze odstraniti opětným vyslechnutím těchže znalců. Ve směru tom poukazuje zmateční stížnost především na okolnost, že prý psychiatrická věda uznává pud ku žhářství na sexuelním podkladě a že se strany soudních lékařů nebylo dosti dbáno zvýšeného pohlavního pudu obžalovaného, projevujícího se častou návštěvou nevěstinců. Než z okolností, že psychiatrická věda uznává snad — citáty ze dvou autorů nedokazují ještě všeobecnost tohoto názoru — pud ku žhářství na sexuelním podkladě, nevyplyvá, že by i v tomto případě musilo jíti o pyromanii vůbec a uvedeného původu zvláště. I soudní znalci zabývali se ve svém posudku při hlavním přelíčení zevrubně touto otázkou, obhájcem nadhozenou, a možnost pyromanie na sexuelním podkladě in abstracto alespoň nevyloučili. Se vši určitostí však postavili se souhlasně na stanovisko, že v tomto případě není dostatečného podkladu, aby hledán byl motiv činu v podobné monomanii obžalovaného, naopak poukazují na konkrétní okolnosti, které takovouto možnost přímo vylučují. Pokus stížnosti, brojiti proti objektivní správnosti výroku soudních znalců, není uplatňováním vad formelních ve smyslu § 126 tr. ř. Budiž proto jen vůči důraznému poukazu stížnosti na přípis psychiatra prof. Dra P., jehož prý obhájcem při hlavním přelíčení bylo použito, podotknuto, že přípis ten dává pouze in abstracto výraz vědeckému názoru tohoto učenice, že různé činy pudové té povahy, jak dříve označovány byly názvem pyromanie, s e m t a m bývají v užším spojení s nepravidelnostmi v pohlavním životě, pokud spojeny bývají s pohlavním rozčilením a jeho uspokojením, naprosto však neprejudikuje otázce, šlo-li v tomto případě skutečně o podobný chorobný stav a zvláště takového stupně, který by přičetnost vylučoval. Že se znalci zvláště nezabývali s návštěvami obžalovaného v nevěstincích, o nichž při hlavním přelíčení v jich přítomnosti opětne bylo jednáno, nelze

označiti za nedostatek jich posudku; vždy normální, třeba snad zvýšený pud pohlavní není žádnou duševní anomálií, nenormální zjevy pohlavního života obžalovaného, jím tvrzené, však učinili předmětem zevrubných úvah. Nesprávné jest tvrzení stížnosti, že nebylo tu motivu pro čin obžalovaného, z čehož stížnost usuzuje, že sluší jej hledati v duševní chorobě pachatelově. I když nebyl přesně zjištěn motiv, poukazují již soudní lékaři a s nimi obžaloba na možný motiv hamižnosti, jemuž skutečně též různé výsledky průvodního řízení — na př. zvýšení pojistného za vlastní majetek — a bližší jeho okolnosti, — nasvědčují. Ovšem i tu dovolává se stížnost návrhu při hlavním přelíčení prý učiněného, aby vyslechnut byl svědek Dr. E. o tom, že prý zmíněný již profesor Dr. P. se vyjádřil, že motiv ten nelze vůbec bráti vážně. Než, že by návrh ten skutečně býval formálně učiněn, z protokolu o hlavním přelíčení vůbec nevyplývá, a budiž proto jen mimochodem podotknuto, že by mu pro nezávažnost žádným způsobem nebývalo lze vyhověti, neboť vědecká autorita prof. Dra P. může krýti psychiatrické jeho názory, ne však názor o možnosti tvrzeného motivu v konkrétním případě, jež závisí na momentech zcela jiných, než na duševním stavu pachatelově. I s otázkou možného luetického podkladu činu obžalovaného, jež vznikla teprve na konec průvodního řízení, se soudní lékaři zabývali, dospěvše k závěru, že sice známek předchozího luetického onemocnění neshledávají, ale že žádným způsobem nemohlo by to vzhledem ku stadiu případného vývinu býti v příčinné souvislosti se skutkem pachatelovým. Proto ani zde není vady, zejména neúplnosti posudku, a vzhledem ku vyloučení možnosti příčinné spojitosti pozbývá významu návrh obhájcův na zjištění předchozího luetického onemocnění výsledkem lékaře Dra Sch., jak soud v odůvodnění svého zamítacího usnesení správně vytknul. Totéž platí o poukazu na pyromanii na neurasthenickém podkladě a na výpověď lékaře Dra V., kdyžtž posudek znalců vyzněl v ten smysl, že u obviněného neurasthenických známek neshledali, že ale neurasthenie není duševní chorobou a nevylučovala by příčetnost, kdyby neurasthenik z pyromanie zapálil. Ostatně ani Dr. V. nezjistil u obžalovaného objektivně neurasthenii a z předepsání bromových prášků proti bolení hlavy nelze usuzovati na opak. Za uvedeního stavu spisů nelze důvodně tvrditi, že by obhajoba nepřipuštěním návrhu na přezkoumání duševního stavu obžalovaného odborníky v ústavě pro duševně choré bývala protizákonně ve svých právech obmezována.

Čís. 691.

Podlouný vývoz předmětů potřeby do ciziny (zákon ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n.).

I k vývozu movitého jmění optanta jest potřebí úředního povolení. Lhostejno, zda vývoz dál se veřejně či tajně.

Faktickým zabráním inkorporovaného území staly se všechny předměty, na něm se nalézající, částí zásob předmětů potřeby v Československé republice.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1922, Kr I 1331/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Českých Bu-